

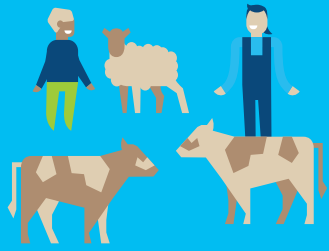
NELLI

Lahden maaseutu- poliittinen ohjelma 2017–2020

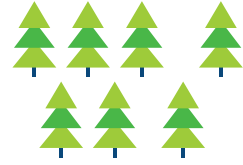

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Kun Lahti sai oman maaseudun ja Nastola kaupungin

Lahden maaseutu- poliittinen ohjelma 2017-2020 NELLI

SISÄLTÖ

3 Lahden maaseutualue

4 Maaseutualueen muutokset

6 Paikallinen kehittäminen

8 Sopimuksellisuus

10 Yhteisöllisyys

11 Nelli-SWOT

12 Asuminen ja ympäristö

16 Elinkeinot ja palvelut

20 Yhteisöllisyys ja osallistuminen

22 Lähteet

Vuoden ensimmäisen päivän aamuna vuonna kaksituhattakuusitoista lahtelaiset heräsivät ja huomasivat, että heillä oli maaseutu. Samana aamuna heräsivät nastolalaiset uusina kaupunkilaisina. Vaikkei uuden vuoden aamu Lahdessa eikä Nastolassakaan ollut sen dramaattisempi, tiedettiin että lähivuosien aikana arki tulisi muuttumaan.

Lahden kaupunki ja Nastolan kunta lakkautettiin 1.1.2016. Perustettiin uusi Lahden kaupunki, johon Nastola kuuluu. Sovittiin, että valmistellaan alueelle maaseutupoliittinen ohjelma.

Lahden ja Nastolan yhdistyessä syntyivät uudet kaupunginosat numerot 34–40: Villähde, Nastola, Uusikylä, Seesta, Ruuhijärvi, Immilä ja Pyhäntaka. Nämä kaupunginosat käsitellään ohjelmassa maaseutuna, joskin alueella on myös taajama-alueita.

NELLI – Lahden maaseutupoliittinen ohjelma on laadittu tukemaan kaupungin maaseutualueiden kehittämistyötä uuden ajan odotusten ja tarpeiden mukaan.

Ohjelman laadinnassa lähtökohtana ovat olleet Lahden Nastolan alueen tarpeet. Monet toimenpiteet on suunnattu suoraan Nastolan alueella oleviin alueisiin ja kohteisiin, mutta osa voidaan toteuttaa maaseutumaisessa ympäristössä koko Lahden alueella.

NELLI lisää maaseutuymmärrystä ja ohjaa päätöksentekoa yhteiseen suuntaan.

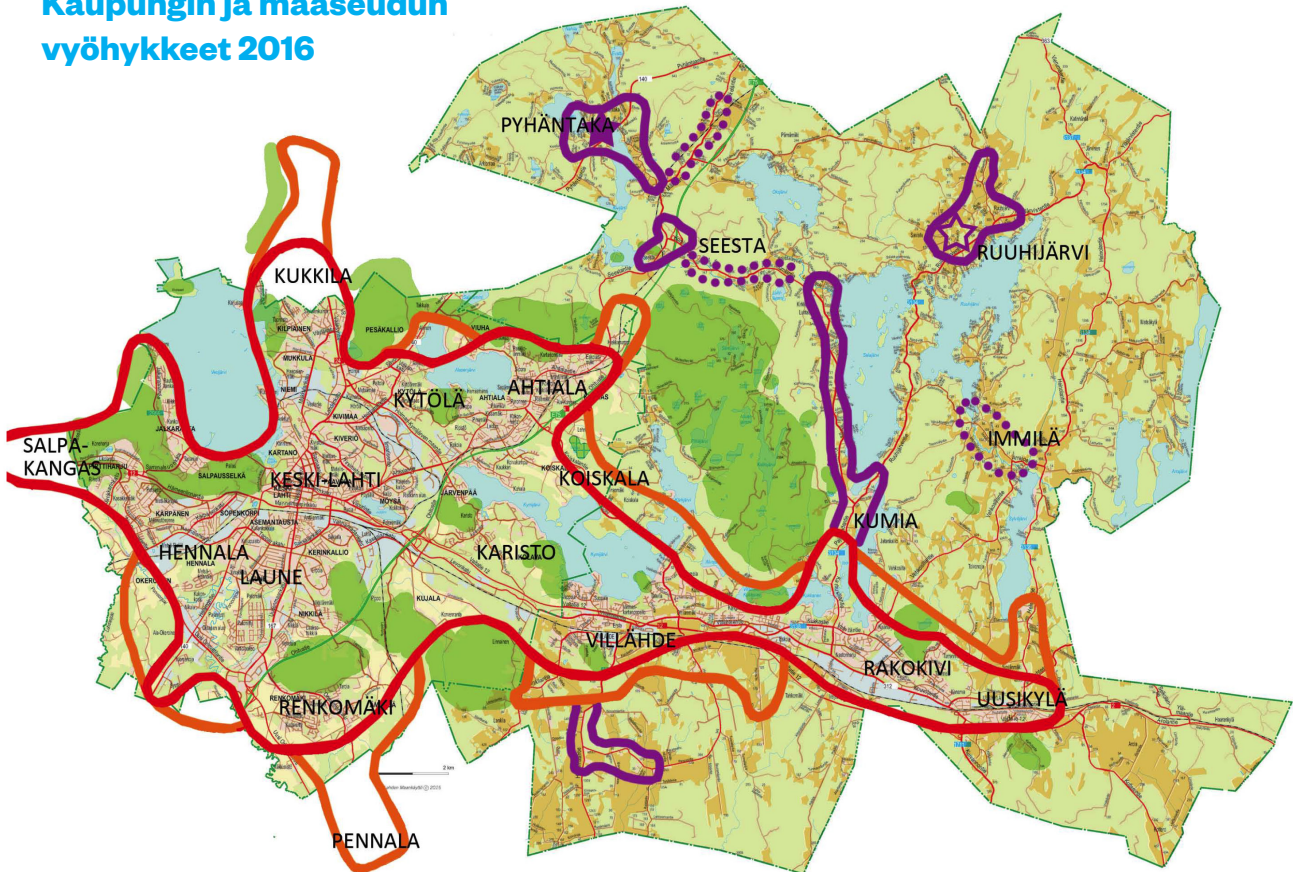
Se kokoaa kansalaisten, elinkeinoelämän ja viranhaltijoiden maaseutuun liittyviä kehittämisajatuksia,

... lisää päättäjien ja viranhaltijoiden maaseutuun liittyvää tietämystä,

... pyrkii saamaan maaseutua tukevia ratkaisuja ja sisältöä eri hallintokuntien suunnitelmiin ja budjetteihin,

... kannustaa asukkaita tarttumaan aktiivisesti asuin-alueensa kehittämiseen.

Kaupungin ja maaseudun vyöhykkeet 2016

Lahden maaseutu ei ole perinteinen maa- ja metsätalouteen ja kylärakenteeseen pohjautuva alue.

Alueella on teollisuutta, yrityksiä ja kaupunkimaisia asuinalueita, mutta myös laajoja luontoalueita, peltoviljelyä ja kylätoimintaa.

Ja siellä on paljon muutakin ...

- 14 800 asukasta nauhakeskustassa ja kylissä
- 1000 asukasta haja-asutusalueilla
- rautatien kolme henkilöasemaa
- seitsemän kyläyhdistystä
- 324 km² maanpintaa
- 1561 loma-asuntoa
- kuusi alakoulua, yhdistyneet kaksi yläkoulua, yksi lukio
- 850 yritystä; palvelu- ja liikekeskus Rakokivi
- 5200 työpaikkaa
- 150 maatilaa
- Liikuntakeskus Pajulahti, Taidekeskus Taarasti
- 5500 ha peltoa
- Lahden vanhin kirkko (1804)
- luonnonsuojelu- ja retkeilyalue Lapakisto
- 10 kartanoa
- kansainvälisiä yrityksiä, mm. Uponor Suomi Oy, Raute Oy, Wipak Oy, Novart Oy, Betonimestarit Oy...

Kaupunki

— Oleva kaupunkirakenne

— Kaupungin laajenemisyöhyke

Maaseutu

— Maaseutuelinkeinojen alue: talousmetsät ja pellot

— Kehittyvä kyläalue

••••• Kyläalue

★ Kyläkohte, jossa palveluita

☆ Kyläkohte

— Suojelun ja/tai virkistystyksen kannalta tärkeä viheralue

34. VILLÄHDE

Villähdeellä on asukkaita noin 4000. Alueelta on hyvät liikenneyhteydet kantakaupunkiin ja Helsinki-Lahti moottoritielelle. Asutus on pääasiassa omakoti- ja rivitaloasuntoja; suurin osa Villähdettä on maaseutualuetta.

Villähdeeseen kuuluvat maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisema-alueita, Pensuon asutuskylä ja Tapiolan kartano. Erstan kartano on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Kartanossa toimii taide- ja toimintakeskus Kaarisilta ry.

Villähdeellä on henkilöasema, jossa pysähtyvät Lahden ja Kouvolan välillä kulkevat taajamajunat. Villähdeellä toimii aktiivisia yhdistyksiä, mm. kyläyhdistys, vapaapalokunta ja nuorisoseura.

Asuinalueita ovat mm. Ersta, Kurenniitty, Tapiola, Koiskala, Kangas ja Vanha-kartanonpelto sekä uusi Taivaanranta.

Palveluita: päivittäistavarakauppa, asiamiesposti, liikekeskus Kori, ravitsemusliikkeitä, kampaamoja. Kaupapaikassa liikenneasemat (ABC ja Neste), Tokmanni, vähittäistavarakauppa, erikoisliikkeitä, Villähden leivän konditoria/kahvila.

Vapaa-aika: kaksi uimarantaa, ulkoilu- ja latureitit, lentopallokenttä, urheilukenttä, koulujen liikuntasalit, kiekkokaukalot, Erstan lähiliikuntapaikka.

Koulut: Erstan ja Villähden alakoulut. Päivähoito: Erstan ja Villähden päiväkodit, ryhmäperhepäiväkoteja.

www.villahde.fi

VILLÄHTEEN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Kuntatekniikkaa Ahtiala-Villähde -välille ja saman väylän julkisen liikenteen laajeneminen
2. Liikekeskus Korin toiminnan tukeminen ja kehittäminen
3. Taajamailmeen kohentaminen ja talkoot; vanhat rakennukset siistittävä

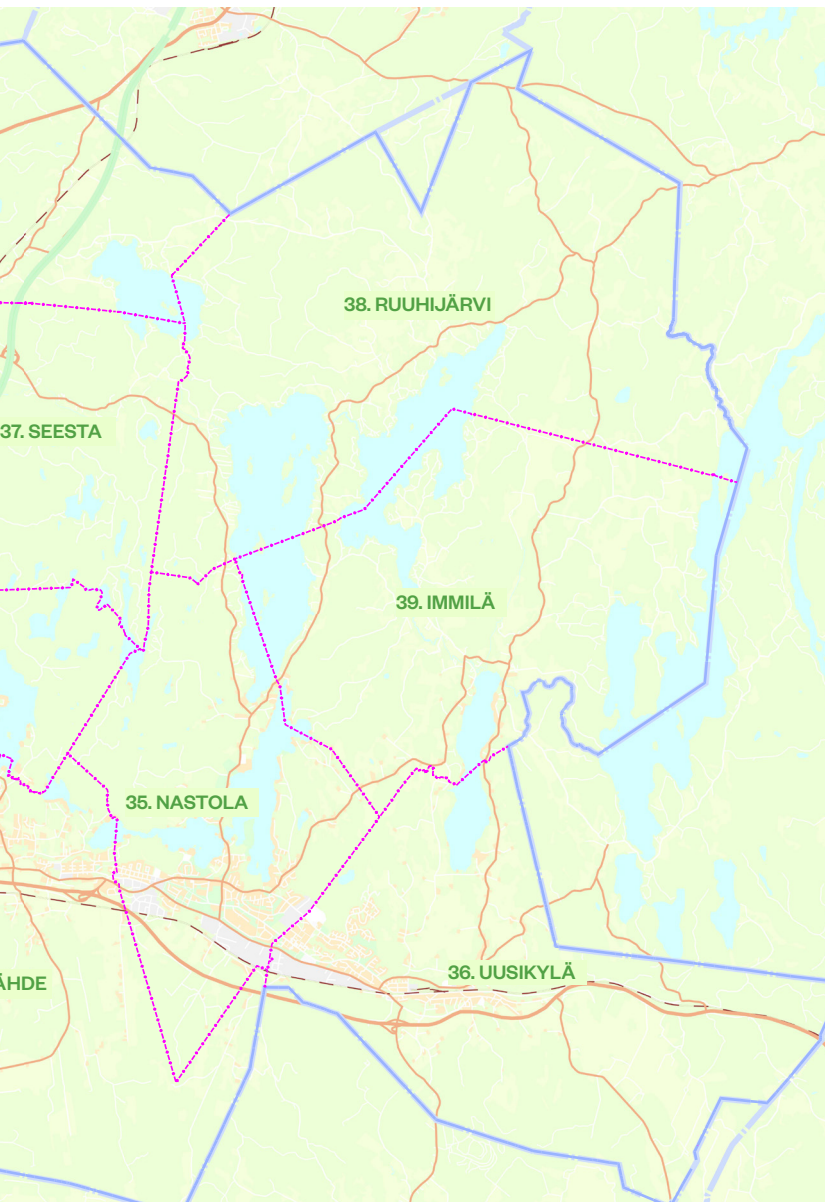

NASTOLA ON JO MUUTTUNUT

Maaseutu on viime vuosikymmenten kuluessa muuttunut.

Maatilojen määrä on vähentynyt, väestö on ikääntynyt, julkiset palvelut ovat karanneet suuriin keskuksiin – kun maaseutubarometri mittaili (2014) suomalaisten mielipiteitä maaseudustaan, tunnettiin erittäin myönteisiä mielikuvia luonnosta, aitoudesta ja hyvästä elämästä.

Peräti 24 prosenttia suomalaisista luokitteli itsensä identiteetiltään maalaiseksi, kolmasosa suomalaisista koki olevansa sekä maalainen että kaupunkilainen.

Maaseudun toimintaympäristö on muotoutunut uudelleen myös Päijät-Hämeessä.

- kylätoimintatyön merkitys on kasvanut
- kolmatta sektoria tarvitaan tuottamaan kuntapalveluja ja vapaa-ajan toimintaa
- kunta- ja palvelurakenteen muutos on etäännyttänyt palvelupisteitä asukkaista
- vapaa-ajan asumisen merkitys on kasvanut
- paikallisuuden merkitys elämäntapavalintana on kasvanut
- maaseutuasumista arvostetaan entistä enemmän
- informaatioteknologia tuo maaseudulle uusia mahdollisuuksia
- uusiutuvan energian tuotannon ja ympäristön merkitys on kasvanut

35. NASTOLA

Kirkonkylän muodostamassa taajamassa asuu yli 12 000 asukasta. Alueella on kerros- ja rivitaloasumista sekä omakotitaloja. Nastolan kirkon ohella kirkonkylällä on seurakuntatalo, entinen kunnantalo ja hautausmaa kappeleineen ja muistomerkkeineen, Luomaniemen toimintakeskus sekä taidekeskus Taarasti ja Nastolan henkilöasema. Alueella on vahva teollisuusalojen yritysten ja tuotantolaitosten ryhmä.

Nastolan kirkonkylä ja Niinitien alue on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Kumian mylly on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY).

Liikuntakeskus Pajulahti sijaitsee kolme kilometriä kirkonkylältä Ruuhijärvelle päin.

Kirkonkylän maisemaa hallitsevat Salpausselän reunamuodostuman lisäksi kaksi järveä - Iso-Kukkanen ja Pikku-Kukkanen. Valaistu ulkoilureitistö Loistopolku kulkee Lahdesta littiin saakka. Luonnon-suojelu- ja retkeilyalue Lapakisto ulottuu kirkonkylälle saakka.

Palveluita: päivittäistavarakauppa, ravintoloita, kahviloita, uimaranta. Pajulahdessa ravitsemis-, majoitus- ja vapaa-ajanpalvelut sekä seikkailupuisto. Terveysasema ja hammashoitola.

Koulut: Kirkonkylän alakoulu ja Kukkasen yläkoulu. Aurinkorinteen päiväkoti, Huokokujan päiväkoti ja satelliittiyksikkö sekä ryhmäperhepäiväkoti.

Muut: Lahti-Piste, Wellamo-opisto.

KIRKONKYLÄN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Alueen asukasyhdistyksen perustaminen

2. Taidekeskus Taarastin kehittäminen ja museoiden yllä- ja kunnossapito

3. Alueen peruspalveluiden ja yritystoiminnan säilyttäminen ja kunnantalon tulevaisuus

36. UUSIKYLÄ/ RAKOKIVI

Uudenkylän raja on kuntakeskuksessa, Rakokiven länsipuolella Elementintiellä. Alueella on kerrostalo- ja rivitaloasumista sekä omakotitaloja. Pohjoispuolella kylää sijaitsee kylän yli satavuotias koulu. Jos Männistön koulu suljetaan, se yhdistyy Kukkasan kouluun.

Vuonna 2010 avattiin Uudenkylän henkilöasema, jolla pysähtyvät kaikki Lahteen ja Kouvolaan menevät paikallisjunat. Rakokiven palvelu- ja liikekeskus on Uudenkylän läntinen osa. Kaupalliset palvelut: päivittäistavarakauppoja, erikoisliikkeitä, asiamiesposti, pankkeja, kioskeja, ravintoloita ja kahviloita, Alko.

Urheilukeskus, ulkoilu- ja latureitistö, uimahalli, kunto- ja aerobiosali, kirjasto, yritystalo Aktiivi. Teollisuusyritykset ovat nauhataajamassa Nastolasta Uuteenkylään.

Koulut: Uudenkylän ja Rakokiven alakoulut, Männistön yläkoulu sekä Nastopoli-tekniikkalukio ja lakkautettava ammatti-instituutti. Rakokiven päiväkot.

Asuinalueita: Kanerva, Tammela, Turranmetsä, Turranlammi ja Vuokkometsä.

Uudenkylän kyläyhdistys ja Uudenkylän Salpa järjestävät paikallistapahtumia. Uudenkylän seurojentalolla järjestetään niin tapahtumia kuin juhlatilaisuuksia.

Mannakoti Sylvöjärven rannalla ja Uudenkylän vanha kyläalue ovat maakunnallisesti merkittäviä ja arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Toivonojan kartano on valtakunnallisesti merkittävä rakennetty kulttuuriympäristö (RKY).

UUSIKYLÄ/RAKOKIVEN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Uudenkylän raitin uusiminen
(Elinkaari-hanke)

2. Alueen elinvoimaan liittyvä
vaikuttaminen

3. Rakokiven palvelu- ja liikekeskuk-
sen toiminnan suunnittelu, kaavoitus
ja kehittäminen

Lahden kaupungin strategia (2016) ohjaa NELLIN maaseudun kehittämisen tavoitteita.

Kaupungin strategian toimintalupaukset ovat:

1. Rohkaisemme omavastuuseen ja osallisuuteen
2. Toteutamme palvelut joustavasti ja vaikuttavasti
3. Vahvistamme teoilla kilpailukykyä ja huolehdimme ympäristöstä
4. Teemme työtä vuorovaikutteisesti ja vastuullisesti
5. Uudistamme rakenteita ja toimintatapoja rohkeasti

NELLIN toimintalupaukset ovat:

- Kansalaiset ja päättäjät omaksuvat **(A) paikallisen kehittämisen** ajatustavan.
- Kaupungin ja maaseudun toimijoiden välillä syntyy **(B) sopimuksellisuuden**, vuorovaikutuksen tahto.
- Asukkaiden **(C) vaikuttamisen** mahdollisuuksista pidetään huolta ja niitä seurataan.
- Tunnustetaan tärkeäksi **(D) yhteisöllisyyden**, kylä- ja asukastoiminnan merkitys alueen kehittämistyössä ja tuetaan sitä.

A. PAIKALLINEN KEHITTÄMINEN luo elinvoimaa koko yhteisöön

Paikallisen kehittämisen näkökulmassa korostuvat erityisesti yhteisöllisyys sekä kumppanuus julkisen sektorin (kunta), yksityisen sektorin (yritykset) sekä kansalaisen välillä paikallisen kylän tai kaupunginosan hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden edistämiseksi.

Paikallinen kehittäminen on asukkaiden omaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa oman elinympäristön toimivuuden, viihtyisyyden ja identiteetin vahvistamiseksi. Se on luonteeltaan kaikille avointa, aloitteellista ja suunnitelmallista yhteistyötä, joka on yleensä verkottunut myös paikallisen tason ulkopuolelle.

Paikallisen kehittämisen toimintaedellytykset ja toteuttajat:

**A1. Vahvistetaan monialaista kehitystyötä
maaseutualueella.**

Maaseututoimijat, kaupunki, aluejohtokunta, toimialat

**A2. Luotetaan paikalliskehittäjien, yhdistysten,
järjestöjen ja aktiivisten kansalaisten tahtoon tehdä
työtä kotiseutunsa hyväksi.**

Yhdistykset, maaseutuhankkeet, aluejohtokunta, kaupunki

**A3. Laaditaan tavoitteellinen työnjako ja yhteistyö
kansalaistoimijoiden sekä julkisen vallan välille.**

Aluejohtokunta, järjestöt, kaupunki

**A4. Sovitaan paikallisesti toteutettavista tehtävistä
ja kehitetään työmuotoja.**

Kaikki maaseututoimijat, kaupunki, eri toimialat

Hanketoiminta toteuttajana

Paikallisyhteisöjen itse suunnittelemissa kehityshankkeita koskeva Leader-lähestymistapa on osoittautunut viimeisten 20 vuoden aikana hyvin toimivaksi ja tehokkaaksi välineeksi paikallisten kehityshankkeiden toteuttamisessa maaseudulla ympäri Eurooppaa.

Lahden ja Nastolan alueella toimii Eteläisen Päijät-Hämeen kehittämissyhteistyö Etpähä ry. Paikallinen kehittäminen on yksi ohjelmakauden 2014–2020 keskeisimmistä elementeistä.

Lahden kaupungissa on herännyt mielenkiintoa kansalaistoimijälähtöiseen paikalliseen kehittämiseen koko kaupungin alueella ja loogisena ratkaisuna nähdään uuden toiminnan sisällyttäminen alueen Leader-ryhmän yhteyteen.

Vuonna 2016 käynnistettiin Leader-tuella Nastolan maaseutu elinvoimaiseksi -hanke Villähteen Nuorisoseuran hallinnoimana. Hanke toimii yhtenä NELLI-maaseutuohjelman yhteisöllisten toimenpiteiden toteuttajana.

www.nastolanmaaseutuhanke.fi

37. SEESTA / LUHTAANMAA

Luhtaanmaa on Salajärven rantamaisemissa ja Seestan kartanon värityksessä kulttuurihistoriallisessa maisemassa sijaitseva kyläalue. Hyvät liikenneyhteydet elävöittävät kylää.

Aktiivisten kyläläisten toiminnallisena keskuksena on juhla- ym. tilaisuuksien pitopaikkana tunnettu Luhtaanpirtti. Seestassa on myös kylätalo, jossa toimii Manna ry:n päiväkotitoiminta.

Salajärven länsirannalla kulkee kymmenen kilometrin pituinen Kumiantie Nastolan kirkonkylän suunnasta Seestalle päin ja yhtyy Nelostiehen.

Kumiantien Kylänyhdistys ry:n toiminta keskittyy mm. alueen vesihuollon ja alueverkon kehittämiseen ja suunnitteluun. Yhdistys hoitaa talkoilla Luhtaanpirttiä ja järjestää tapahtumia.

Seestan kartano on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY).

www.kumiantie.fi

SEESTA/LUHTAAN- MAAN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Tienvarsiojasteiden hankkiminen ja tievalaistuksen kehittäminen
2. Luhtaanpirtin kuntotarkastus ja saneeraussuunnitelma
3. Kyläsivustojen uusiminen

38. RUUHIJÄRVI

Ruuhijärvi on noin 350 asukkaan kylä Nastolan pohjoisosassa. Kylä sijaitsee puolen tunnin ajomatkan päässä Lahden ja Heinolan kaupungeista. Ruuhijärveltä on lyhyet etäisyydet Vierumäen ja Pajulahden urheilupuistoihin.

Ruuhijärven kylälle on ominaista perinteiset maalaismaisemat sekä vesistöjen läheisyys. Sekä Ruuhijärvi että Salajärvi muodostavatkin suuren osan kylän pinta-alasta. Oksjärvi sijoittuu osittain Ruuhijärven kylän alueelle.

Kylässä on uimaranta ja urheilukenttä, kirjastoautopalvelut, nuorisoseura, VPK ja 4H-kerho. Ruuhijärven nuorisoseuran talolla on mahdollista harrastaa kyläliikuntaa ja järjestää tapahtumia sekä juhlia.

Ruuhijärven ja Järvisen kyläalueet ovat maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja alueet laajemminkin maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita.

www.ruuhijarvi.com

RUUHIJÄRVEN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Tonttitarjonnan selkiyttäminen ja markkinoinnin lisääminen; kyläkaavan laatiminen maisemallisesti arvokkaaseen kyläkeskukseen

2. Kulttuurimaiseman hoito- toimenpiteet (kyläkävelyhankkeen 2012 mukaan).

3. Kyläsuunnitelman päivittäminen ja kyläturvallisuussuunnitelmien laatiminen

B. Reilu SOPIMUKSELLISUUS on keskinäistä luottamusta

Kylät ja yhdistykset toimivat kaupungin yhteistyö- ja kehittäjäkumppaneina. Palveluiden vähentyessä kylien ja asukas yhdistysten on mahdollista hyödyntää uusia työ- ja toimintatapoja.

Luotettavan sopimuksellisuuden toimintaedellytyksiä ja toimijat:

B1. Yhdistykset tarjoavat tiloja ja työvoimaa palvelujärjestäjille, jotka säästävät rahaa palveluiden järjeistämässä.

Yhdistykset, järjestöt, yritykset

B2. Palveluiden ostoista tehdään yhteistyösopimukset.

Kaupunki, eri toimialat, yhdistykset, yritykset

B3. Järjestöstrategia jännevöittää järjestöjen ja yhdistysten sekä seurakuntien ja vapaaehtois toimijoiden välistä yhteistyötä kaupungin kanssa.

Maaseutuhankkeet, järjestöt, vapaaehtoistoimijat

B4. Palvelukonsepteja kehitetään mm. ikäihmisten kotona asumisen tueksi, nuorten kesätyöllistämiseksi, ympäristön ja liikunta- paikkojen hoitoon.

Maaseututoimijat, kaupunki, eri toimialat, hyvinvointiyhtymä

C. Uusi VAIKUTTAMISEN malli aluejohtokunnan työssä

Kaupunki ja paikalliskehittäjät löytävät toisensa aidosti järjestetyn lähidemokratian kautta. Nastolan aluejohtokunnan alkukokemukset ovat osoittaneet mallin olevan mielekäs vaikutuskanava asukkaille.

Osallistamiskanavista mm. sähköinen vaikutuskanava Idearumpu sekä kuukausittaiset Kerro pois! -aluejohtokunta kylillä, asukkaiden kuulemistilaisuudet on käynnistetty.

Aluejohtokunta hyödyntää sosiaalista mediaa vuorovaikutus- ja tiedotuskanavinaan. Nastola.fi -verkkosivut tarjoavat uudistuksen myötä paikallistietoa alueen historiasta, toimijoista, tapahtumista ja Nastolan alueen erityispiirteistä.

Toimivan vaikuttamisen edellytyksiä:

C1. Kylissä tapahtuvaa kolmannen sektorin toimintaa, kyläyhdistyksiä tai vastaavia tuetaan vuotuisella toimintamäärärahalta ja tarvittaessa kohdeavustuksien muodossa.

Kaupunki, aluejohtokunta

C2. Kaupungin ja yhdistysten välistä yhteistyötä kehitetään sosiaali- ja terveystaluyhtymässä sekä sivistys-, kulttuuri- ja liikuntapalveluissa. Sopimus- pohjainen toimintamuoto otetaan käyttöön laajemmin: kehitetään yhteiset toiminnan tavat eri toimialojen välillä.

Hyvinvointikuntayhtymä, kaupunki, eri toimialat

C3. Lahdessa kehitetään edelleen osallistumismuotoja, jotka ovat tasapuolisia kaikille kuntalaisille ja mahdollistavat kunnan ja asukkaiden sujuvan vuorovaikutuksen.

Kaupunki, aluejohtokunta, kansalaistoiminta, hanketoiminta

C4. Kaupungissa luodaan sellaisia viestinnän muotoja, joilla asukkaat voivat vaivattomasti saada oikeaa tietoa ja informoida omat tietonsa ja näkemysensä toimintaan ja päätöksentekoon.

Kaupunki, aluejohtokunta

39. IMMILÄ / METSÄKYLÄ

Immilä sijaitsee Nastolassa kahden Salpausselän välisellä järviolueella. Se rajoittuu Iso-Kukkaseen, Ruuhi-, Sylvö- ja Arrajärveen. Kylän asutus jakautuu Immilään (n. 160 asukasta) ja Metsäkylään (n. 130 asukasta).

Maatiloja on noin 30. Järvien rannoilla on runsaasti loma-asutusta. Immilän mylly on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu ympäristö.

Immilän kyläalue on maakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä ja se muodostaa yhdessä Arrajoen kartanon alueiden kanssa maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen.

Immilän myllyllä toimii kesäkahvila sekä kesäteatteri. Metsäkylän koulusta muotoutunut Immilä-Metsäkylän kylätalo ovat kylien keskeisiä toiminnallisia paikkoja.

Alueella toimii Immilä-Metsäkylän kyläyhdistys ry.

IMMILÄ-METSÄKYLÄN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Metsäkylän kylätalon remointi

2. Immilän matkailukohteiden ja nähtävyyksien tuotteistaminen ja markkinointi

3. Kyläraitin uudelleen rakentaminen

40. PYHÄNTAAN SEUTU

Pyhântaan ja Mäkelän (Vanaja) kylät sijaitsevat Lahden pohjoisosassa vartin ajo-matkan päässä Lahden ja Heinolan toreilta sekä Nastolan kirkolta.

Alue sijaitsee Lahti-Vierumäki VT 140 yhteyksien varrella. Kyliä halkoo myös Lahti-Heinola rautatie, joka ohittaa vanhan Mäkelän asemarakennuksen. Kylien eteläpuolella kulkee Lahti-Heinola moottoritie.

Perinteinen noin 500 asukkaan maaseutukylä kauniine maisemineen, monine järvineen ja hyvine liikenneyhteyksineen on vetänyt puoleensa uusia asukkaita ja tämän myötä vireää toimintaa.

Kivijärven koulussa on noin 70 oppilasta.

Kyläläisten talkoilla rakentama liikuntasali Kivijärven koulun yhteydessä on kouulaisten, kyläläisten ja kylän yhdistysten monipuolisessa käytössä.

Kylällä toimii kaksi kunnallista perhepäivähoitajaa, seurakunnan perhekerho ja partio. Pyhântaan Urheilijat ry, Luoteis-Nastolan kyläyhdistys ry ja Wellamo-opisto järjestävät alueella toimintaa.

Vanajanreitin ympäristö ja Evatun järven eteläpää ovat maakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

PYHÄNTAAN KOLME HANKEKÄRKEÄ:

1. Kivijärven koulun toiminnan turvaaminen; asukasaktivointia lisätään
2. Pyhântaan keskustan kaavoitusta jatketaan. Kylien läpi menevää jo rakennettua vesi- ja viemärinrunkoverkkoa hyödynnetään markkinoimalla liittymiä ja rakentamalla suunnitellut haarat runkoverkkoon.
3. VT140 kevyenliikenteen väylän rakentamisen lobbaus ja kaupungin tuki siihen.

D. Toimiva YHTEISÖLLISYYS ruokkii ratkaisukykyä

Toimiva paikallisyhteisö luo uutta ja toteuttaa rohkeitakin ideoita. Vireä asukastoiminta ylläpitää yhdessä tekemisen kulttuuria ja vahvistaa elinvoimaisuutta. Lahti tukee ja kannustaa kaikin keinoin kansalaistoimintaa.

Yhteisöllisyyden edellytyksiä:

D1. Vakiinnutetaan alueiden yhteiset ja avoimet tapaamiset säännöllisiksi.

Kaikki maaseututoimijat, kaupunki, toimialat

D2. Rohkaistaan kyliä ja yhteisöjä hyödyntämään asukkaiden innovatiivisuutta ja luovuutta – eri ikäryhmiä.

Aluejohtokunta, maaseutuhankkeet

D3. Vahvistetaan yhteisöllisyyttä tapahtumatuotantoa koordinoimalla.

Aluejohtokunta, yhdistysten tiedotus, kaupunki

D4. Edistetään kylä- ja seurantalojen yhteisöllistä toimintaa ja niiden tuottavuutta.

Kaikki maaseututoimijat, kaupunki, toimialat

D5. Koulutetaan ja kannustetaan vapaaehtoisväkeä ja -järjestöjä.

Hanke- ja maaseututoimijat, kaupunki, toimialat

D6. Rohkaistaan yhdistyksiä pieniin, lyhytaikaisiin vapaaehtoistyösuhteisiin. Kaupungin eri toimialat tekevät toimivat yhteistyötä yhdistysten kanssa mm. vapaa-ajan ja liikunnan tehtävissä.

Kaikki maaseututoimijat, kaupunki, toimialat

D7. Kannustetaan kyliä ja asuinalueita suunnitelmallisuuteen ja hanketoimintaan.

Hanketoimijat, kaupunki, toimialat

Kyllillä ja yhdistyksillä tulee olla itsellään innokkuutta lähteä kehittämään asuinalueitaan ja laatimaan tulevaisuuden suunnitelmiansa.

Kaupungin ja viranhaltijoiden näkemykset tulee tulla esiin jo kylä- ja yhteisösuunnitelmissa.

NELLI-SWOT

SWOT koostettiin asukkaiden ja yhdistysten tilaisuuksissa kesällä ja syksyllä 2016. Aineistoa tuottivat myös LAMKin ympäristöalan opiskelijat kylän tulevaisuus selvityksessä talvella 2016. Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhkat on sisällytetty NELLIN toimenpide-ehdotusten taustalle.

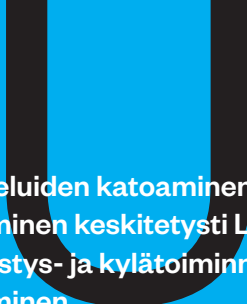
- * Alueen sijainti suhteessa Lahteen ja koko Suomen alueella
- * Luonnon ja maaseudun läheisyys kaupunkialueisiin
- * Alueen monet nähtävyydet ja muinaismuistot
- * Elinvoimaiset kylät ja alueen yhteisöllisyys
- * Loma-asuminen ja Pajulahden urheiluopisto

- * Palveluiden vähäisyys ja huono saatavuus alueella
- * Pitkät välimatkat ja vähäinen julkinen liikenne
- * Nastolan taajama-alueen epätasainen kehittyminen ja selkeän keskustan puuttuminen
- * Alueen vähäinen houkuttelevuus ja poismuutto

- * Matkailu, retkeily, loma-asuminen ja Pajulahti
- * Laajenemismahdollisuudet
- * Tunnettavuuden ja alueen houkuttelevuuden lisääminen
- * Uusien tapahtumien tuominen alueelle
- * Rata ja asemat, VT12
- * Kaupunkialueen laajentuminen
- * Kehittyminen ja kasvaminen maankäytön keinoin
- * Palvelurakenteen kehittäminen koko Uuden Lahden alueella

- * Palveluiden katoaminen ja siirtyminen keskitetyksi Lahteen
- * Yhdistys- ja kylätoiminnan uupuminen
- * Kirkonkylän näivettyminen
- * Poismuutto alueelta
- * Nuorten vähäinen kiinnostus aluetta kohtaan nyt ja tulevaisuudessa
- * Maaseudun kehittämisen epäonnistuminen
- * Uuden rakentamisen epäonnistuminen
- * Yhteisöjen ristiriidat ja resurssien puute

Maaseudun kehittämisen painopisteet ovat

1. asuminen ja ympäristö
2. elinkeinot ja palvelut
3. yhteisöllisyys ja vaikuttaminen

1. ASUMINEN JA YMPÄRISTÖ

MAASEUTUASUMINEN 2020:

Asuminen ja eläminen on monipuolista kaikilla Lahden maaseudun asuinalueilla. Omistusasunnot, vuokra-asunnot, senioriasunnot ja vapaa-ajan asunnot ovat tuoneet valinnanvaraa mahdollisuuksiin asua maaseutualueella. Maaseutuasuminen on kasvattanut suosiotaan ja tuonut kaupungin asuntovalikoimaan ja vetovoimaan rikastavan lisänsä.

Toimenpide 1	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseudun asumisvaihtoehtoja ja -mahdollisuuksia tuetaan kaavoituksen ja maankäytön keinoin ja markkinoidaan monikanavia käyttäen.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala, kyläyhdistykset * aluejohtokunta * alueen kiinteistönvälittäjät, tonttimarkkinointi, Lahti Region 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 2	Nellitoimijat	Aikataulu
Tonttimarkkinointiin kehitetään toimiva malli kaupungin, alueellisen ja kaupallisen markkinointiviestinnän kanssa – yhteinen sähköinen alusta, markkinointia koordinoidaan.	<ul style="list-style-type: none"> * kaupungin viestintä, alueen yritykset * tekninen ja ympäristötoimiala * Lahti Region, LADEC 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 3	Nellitoimijat	Aikataulu
Rakentamista ohjataan resurssien mukaan myös kyläkeskuksiin ja kartoitetaan maanmyyntihalukkuutta. Hyödynnetään teknisen toimen kyläselvityksen 2016 tuloksia.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala * aluejohtokunta * yhdistykset ja järjestöt * kylätoimijat ja omistajat 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 4	Nellitoimijat	Aikataulu
Asumisen teknologiaa maaseudulla kehitetään: selvitetään mahdollisuuksia hajautettuun sähköntuotantoon ja eri energiaratkaisuihin. Kylätoimijoiden aloitteellisuus käynnistää omaa tuotantoa kartotetaan.	<ul style="list-style-type: none"> * Lahti Energia, energiayhtiöt, hanketoiminta; tekninen ja ympäristötoimiala * kylät; maaseutuhankkeet 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

MAANKÄYTÖN JA INFRAN RAKENTAMINEN 2020:

Elinvoimaa on tuettu keventämällä rakennuslupamenettelyä. Maankäytön suunnittelussa on osallistettu viranomaiset, yrittäjät ja asukkaat. Syrjäseuduillakin voidaan nyt käyttää nopeita tietoliikenneyhteyksiä ja tieverkosto on saatu tyydyttävään kuntoon.

Maankäytöllä ja infrastruktuurin huoltamisella on saatu uusia asukkaita ja luotu yritystoimintaa sekä toteutettua kaupungin strategisia tavoitteita, mm. kestävä kehityksen periaatteita.

Toimenpide 5	Nellitoimijat	Aikataulu
Laajentuneessa Lahdessa kohdennetaan maaseuturakentamisen ohjaukseen, neuvontaan ja lupaprosesseihin maaseutuasumista ymmärtävää asiantuntemusta ja resursseja.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimialan kaavaillat, aluejohtokunnan asukastilaisuudet * Päijät-Hämeen maaseutuhallinto, Päijät-Hämeen liitto 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 6	Nellitoimijat	Aikataulu
Lisärakentamista kaavoitetaan tarpeen mukaan ja maaseutualueiden kaavoitukseen tehdään tarvittavat tarkastukset.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala * aluejohtokunta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 7	Nellitoimijat	Aikataulu
Kaava- ja muiden maankäytön suunnitteluprosessien ollessa käynnissä yhdistykset toimivat aktiivisina tiedottajina sekä rakentavina keskustelun ylläpitäjinä suunnittelijoiden ja kyläläisten välillä.	<ul style="list-style-type: none"> * kylä- ja muut yhdistykset * tekninen ja ympäristötoimialan kaavaillat * maaseutuhankkeet * järjestöt, mm. MTK Nastola, Nastola-seura 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 8	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseudun laajakaistahankkeiden toteuttamiseen etsitään yhteistyökumppaneita ja tuetaan niitä koko kaupungin kyläalueiden alueella.	<ul style="list-style-type: none"> * hanketoiminta, Leader, ELY * yksityiset verkkotoimijat * tekninen ja ympäristötoimiala * aluejohtokunta * maaseutuhankkeet 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 9	Nellitoimijat	Aikataulu
Puolueetonta jätevesineuvontaa ja infoa kiertäispisteistä tarjotaan haja-asutusalueen asukkaille ja vapaa-ajan asukkaille.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala: tiedotus, asiantuntemus * aluejohtokunta: tilaisuudet * Lahti Aqua, PHJ 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

TURVALLISUUS 2020:

Harvaan asutulla maaseudulla turvallisuuspalvelut ovat vahvistuneet. Julkisen sektorin lisäksi turvallisuutta on taattu yhdistysten ja yksityissektorin voimin alueiden omaehtoiseen häiriötilanteisiin valmistautumisessa. Asukkaiden vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja omaisten, sukulaisten ja ystävien vastuuta sekä huolenpitoa läheisistään on korostettu onnistuneesti.

Toimenpide 10	Nellitoimijat	Aikataulu
Alueiden omaehtoista selviytymistä lisätään ottamalla paikalliset yhteisöt ja elinkeinoelämä mukaan kaupungin ja alueiden turvallisuussuunnitteluun.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala, * aluejohtokunta * vammaisneuvosto * Päijät-Hämeen maaseutuhal- 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 11	Nellitoimijat	Aikataulu
Kylien hyvinvointi- ja turvallisuuskartoitukset kytetään kaupungin vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan ja talousarvioon sekä kylien turvallisuussuunnitelmiin.	<ul style="list-style-type: none"> * kyläyhdistykset, kansalais-toiminta, Päijät-Hämeen pelastuslaitos * tekninen ja ympäristötoimiala * vammaisneuvosto * maaseutuhankkeet 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 12	Nellitoimijat	Aikataulu
Kartoitetaan järjestöjen, yritysten, kaupungin ja hankkeiden palvelut ja muotoillaan palveluja vastaamaan kylien asukkaiden tarpeita.	<ul style="list-style-type: none"> * kylä- ja muut yhdistykset * maaseutuhankkeet * LAMK, oppilaitokset * hyvinvointikuntayhtymä * vammaisneuvosto 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 13	Nellitoimijat	Aikataulu
Turvallisuuskoulutusta järjestetään kylille ja yhdistyksille yhteistyössä palo- ja pelastus-toimen kanssa.	<ul style="list-style-type: none"> * hanketoiminta * Päijät-Hämeen pelastuslaitos 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 14	Nellitoimijat	Aikataulu
Vapaa-ajan asuntojen koskemattomuutta edistetään vapaaehtoisen naapuriavun ja tarkkailun voimin.	<ul style="list-style-type: none"> * kylä- ja muut yhdistykset * vapaa-ajan asukkaat ; kyläkokouksissa sovitaan yhteistyöstä ja sen muodoista 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

MAISEMAN- JA YMPÄRISTÖN HOITO 2020:

Maaseudulle on saatu rahoitusta luonnon- ja kulttuurimaiseman sekä vesistöjen suojeluun, hoitoon ja kunnostukseen. Toimintatavaksi on muodostunut hanketoiminta ja sopimuksellisuus, jossa tekemätöntä työtä ja palveluja on organisoitu paikallisesti. Kansalaiset ovat ottaneet vastuuta ympäristönsä hoitamisesta.

Toimenpide 15	Nellitoimijat	Aikataulu
Maiseman- ja ympäristöhoito nostetaan kyläsuunnittelun säännölliseksi osaksi. Järjestetään kyläkävelyitä ja -katselmuksia suunnittelun tueksi.	* tekninen ja ympäristötoimi * Päijät-Hämeen maaseutuhallinto * kyläyhdistykset, Päijät-Hämeen kylät ry; hankkeet	 1-2 vuotta Jatkuva
Toimenpide 16	Nellitoimijat	Aikataulu
Selvitetään Kymijärven järviketjun pinnan- korkeuksien sääntelyn vaihtoehdot ja toteutetaan selvityksen mukaiset ratkaisut.	* tekninen ja ympäristötoimi * ELY-keskus * Aluehallintovirasto	Heti 1-2 vuotta Jatkuva
Toimenpide 17	Nellitoimijat	Aikataulu
Maisemanhoitosuunnitelmat laaditaan kylä- alueiden sisään- ja ulostulokäynteihin. Kartoitetaan tienvarsi-istutusten, kyläporttien katumaalausten yms. tarve.	* kyläyhdistykset, maaseutu- hankkeet * tekninen ja ympäristötoimi * LAMK opiskelijatyö	Heti 1-2 vuotta Jatkuva
Toimenpide 18	Nellitoimijat	Aikataulu
Ekopisteet ja niiden saaminen alue- keräyspisteiden yhteyteen sekä SER-jätteiden ja ongelmajätteiden kiertävien keräysautojen säännöllinen kiertäminen kartoitetaan.	* Päijät-Hämeen Jätehuolto * maaseutuhanke * kyläyhdistykset	Heti 1-2 vuotta Jatkuva
Toimenpide 19	Nellitoimijat	Aikataulu
Kyläkohtaisia raivaus- ja ympäristön siistimistökoita pidetään ohjatusti ja kaupungin antaman välinetuen avulla.	* kyläyhdistykset * ympäristöjärjestöt * aluejohtokunta * tekninen ja ympäristötoimi	Heti 1-2 vuotta Jatkuva

2. ELINKEINOT JA PALVELUT

KILPAILUKYKYINEN MAASEUTU 2020:

Lahden maaseutu on hyödyntänyt alueen omia voimavaroja elinkeinotoiminnan, laadukkaan asuinympäristön sekä väestön hyvinvoinnin edistämiseksi. Matkailuelinkeino on kasvanut merkittävästi asemaan maaseudulla ja se on luonut monia kerrannaisvaikutuksia. Uutta liiketoimintaa on saatu aikaan lähi- ja luomuruoan, kulttuuriperinnön ja matkailutuotteiden kehittämisellä.

Toimenpide 20	Nellitoimijat	Aikataulu
Nastolan alueiden kaavavalmisteluissa ideoidaan uusia toimintamalleja, mm. Rakokivessä.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala * kansalaiset * yrittäjät, ENK, Teollisuusryhmä * Nastolan Yrittäjät ry * aluejohtokunta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 21	Nellitoimijat	Aikataulu
Uutta liiketoimintaa maaseutualueilla kartoitetaan: ekologinen asuminen, airbnb-vuokraus, elämysmatkailu, bed and breakfast -palvelut, terveystuoka.	<ul style="list-style-type: none"> * elinkeinokehittäjät, LADEC, Lahti Region * yrittäjäjärjestöt, yhdistykset * hanketoiminta, kyläsuunnittelu * aluejohtokunta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 22	Nellitoimijat	Aikataulu
Luontoon, liikuntaan ja hyvinvointiin liittyvä matkailuelinkeino ja sen kehittäminen nostetaan maaseutualueen elinkeinotoiminnan yhdeksi kärkikohteeksi.	<ul style="list-style-type: none"> * elinkeinokehittäjät, LADEC, Lahti Region, yrittäjäjärjestöt * aluejohtokunta, EKP * hanketoiminta * yhdistykset 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 23	Nellitoimijat	Aikataulu
Teollisuuden toimintaedellytykset turvataan pienyritysalueiden kaavoituksella ja yritystonttien sekä kiinteistöjen tarjonnalla.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala * Teollisuusseura, ENK * aluejohtokunta * Nastolan Yrityspalvelut Oy, LADEC 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 24	Nellitoimijat	Aikataulu
Uutta maaseutuyrittäjyyttä haetaan pilotti-hankkeilla. Ideahaussa keskitytään paikallisiin mahdollisuuksiin kehittää uutta yritystoimintaa, mm. smart & clean -yhteistyöllä.	<ul style="list-style-type: none"> * kylät, yhdistykset, kuntalaiset * LADEC * maaseutuhankkeet * EKP, LAMK 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

Toimenpide 25	Nellitoimijat	Aikataulu
Paikallisyhteisöjä autetaan työllistämään ja toimimaan linkeinä työllisyyttä edistävien tahojen kesken.	<ul style="list-style-type: none"> * EKP * alueen palveluiden tuottajat * hanketoimijat * aluejohtokunta * TE-toimisto 	<p>Heiti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 26	Nellitoimijat	Aikataulu
Turvataan koulutuksen saavutettavuus ja tasavertaisuus (mm. näkö- ja kuulovammaiset) lisäämällä oppilaitosten yhteistyötä sekä hyödyntämällä tietoteknologiaa ja etä- ja monimuoto-opetusta.	<ul style="list-style-type: none"> * sivistystoimiala, EKP * alueen oppilaitokset * tilakeskus * vammaisneuvosto 	<p>Heiti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 27	Nellitoimijat	Aikataulu
Rakokiven palvelu- ja liikekeskukseen laaditaan liiketoiminnan kehittämiseen ja turvaamisen tähtäävä suunnitelma.	<ul style="list-style-type: none"> * aluejohtokunta, kaupunki * tekninen ja ympäristötoimi * alueen yritykset, ENK * LADEC 	<p>Heiti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 28	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseutuyrityksiä kannustetaan kansainvälisyyteen Leaderin ja EEN:n (European Enterprise Networkin) kautta.	<ul style="list-style-type: none"> * elinkeinokehittäjät * yrittäjäjärjestöt, LADEC * hanketoiminta 	<p>Heiti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 29	Nellitoimijat	Aikataulu
Paikallisen biotalousmahdollisuuksia kartoitetaan, mm. biopohjaisten raaka-aineiden hyödyntämistä	<ul style="list-style-type: none"> * alueen palveluiden tuottajat * hanketoimijat * tekninen ja ympäristötoimiala 	<p>Heiti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 30	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseutumarkkinointia kehitetään osallistumalla kaupungin promootio-, markkinointi- ja messutahtumiin paikallisesti ja valtakunnallisesti.	<ul style="list-style-type: none"> * kaupungin viestintä * Lahti Region * alueen yritykset ja järjestöt * LADEC, EKP, aluejohtokunta 	<p>Heiti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

PALVELUIDEN SAATAVUUS 2020:

Palvelurakennetta on tehostettu yhdessä kaupungin, yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa: uusia palveluja ja palvelujen tuottamismalleja on luotu ja testataan. Palveluliikennettä on kehitetty ja sähköisiä palveluita ja niiden saatavuutta parannettu.

Kylät ja yhteisöt ovat tehneet kehittämistoimet tiiviissä yhteistyössä oppilaitosten, yhdistysten ja kaupungin muiden hallintokuntien kanssa. Kylä- ym. järjestötoimintaa on aktivoitu ja resurssoitu toimimaan palvelujen tuottajana.

Toimenpide 31	Nellitoimijat	Aikataulu
Kaupunki lisää hankinnoissaan paikallisia palveluja ja tuotteita sekä painottaa hankinta-strategiassaan aluetaloudellisia vaikutuksia.	<ul style="list-style-type: none"> * hankintapalvelut * alueen palveluiden tuottajat * kaupunki; toimialat * hyvinvointiyhtymä 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 32	Nellitoimijat	Aikataulu
Kartoitetaan järjestöjen, yritysten, kaupungin ja hankkeiden palvelut ja muotoillaan palveluja vastaamaan kylien asukkaiden tarpeita.	<ul style="list-style-type: none"> * kylä- ja muut yhdistykset * hanketoiminta * LAMK oppilaitokset * kaupunki, toimialat 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 33	Nellitoimijat	Aikataulu
Turvataan julkisten ja yksityisten palveluiden saatavuus tuomalla alueellisten palvelukeskusten (kauppa, koulu, kylätalo ym.) tarjontaan uusia sovelluksia, yhteistyöverkostoja ja sähköisiä palveluita.	<ul style="list-style-type: none"> * elinkeinokehittäjät * hanketoiminta * kaupunki tietopalvelut * osallisuusryhmä, Lahti-Piste 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 34	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseudun lähipalvelujen kehittämiseksi suunnitellaan palveluseteliratkaisuja.	<ul style="list-style-type: none"> * hanketoimijat * hyvinvointikuntayhtymä * yksityiset palveluiden tuottajat 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 35	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseutualueiden koulujen erityispiirteet ja vahvuudet huomioidaan suunnittelussa ja perusopetuksen laadun arvioinnissa,	<ul style="list-style-type: none"> * kaupunki * sivistystoimiala 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

Toimenpide 36	Nellitoimijat	Aikataulu
Laaditaan selvitys kyläalueiden palvelutarjonnasta ja palveluiden tarpeesta sekä miten niitä voidaan yhdistää.	<ul style="list-style-type: none"> * maaseutuhanke * opiskelijayhteistyö / LAMK * aluejohtokunta, EKP * LADEC 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 37	Nellitoimijat	Aika-
Tutkitaan ja kehitetään sosiaalisten ja yhteiskunnallisten yritysten resursseja tuottaa joitakin palveluja.	<ul style="list-style-type: none"> * palveluiden tuottajat * yhteisöt, mm. Manna ry, EKP * hanketoiminta * hyvinvointikuntayhtymä 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 38	Nellitoimijat	Aikataulu
Lisätään kulttuuripalvelujen tuottamisessa julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä ja varmistetaan näin palvelujen saatavuus, resurssit ja osaaminen.	<ul style="list-style-type: none"> * palveluiden tuottajat * yhdistykset, järjestöt * Kulttuuripalvelut * sivistystoimiala, aluejohtokunta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 39	Nellitoimijat	Aikataulu
Kotityö- ja hoivapalveluja kehitetään aktivoimalla ryhtymään palvelutuottajaksi, yrittäjien koulutuksella, avustamalla yrityksen perustamistoimissa ja verkottamalla toimijoita.	<ul style="list-style-type: none"> * elinkeinokehittäjät, LADEC * yrittäjäjärjestöt * maaseutuhanke; hanketoiminta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 40	Nellitoimijat	Aikataulu
Edistetään lähialueen tuotteiden ja palvelujen käyttöä mm. tekemällä Support your local -kampanjoita ja popup-tilaisuuksia sekä informaatioita jakaen.	<ul style="list-style-type: none"> * alueen yritykset * aluejohtokunta, seurakunta * ENK, järjestöt, yhdistykset, ryhmät ja asukkaat * hanketoiminta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 41	Nellitoimijat	Aikataulu
Kyläalueille ulottuvia palvelumuotoja haetaan ja tehdään yhteistyötä palveluiden toimittajien kanssa. Selvitetään mahdollisuudet mm. Linkku-älybussin palveluihin.	<ul style="list-style-type: none"> * maaseutuhanke * aluejohtokunta * kaupunki, tietohallinto * LAMK * osallisuustyöryhmä, Lahti-Piste 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

3. YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTUMINEN

OSALLISTUVA JA OSALLISTAVA MAASEUTU 2020:

Lahden maaseutualueen asukasdemokratiaa on tuloksellisesti toteuttanut aluejohtokunta. Asukkaat ja yhdistykset ovat osallistuneet paikallisen kehittämisen hengessä yhteisiin asuinalueen kehittämistöimiin. Harrastustoimintaa ja tapahtumia on osoitettu erityisesti lapsille, perheille ja ikäihmisille.

Toimenpide 42	Nellitoimijat	Aikataulu
Aluejohtokunnan toimintaa vahvistetaan. Vastaava lähidemokratian malli kehitetään koko kaupungin alueelle; osallistavan budjetoinnin mallia kehitetään.	<ul style="list-style-type: none"> * aluejohtokunta, EKP * kaupunki * Leader, Päijät-Hämeen liitto * LAMK / hankkeet 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 43	Nellitoimijat	Aikataulu
Yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen Leader-toimintatapaa kehitetään entistä tiiviimäksi tavaksi rahoittaa maaseudun hankkeita.	<ul style="list-style-type: none"> * aluejohtokunta * Etpähä ry * kaupunki, EKP * hanketoiminta 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 44	Nellitoimijat	Aikataulu
Perustetaan vapaa-ajanasukkaiden toimikunta yhdistys tai foorumi ajamaan maaseutualueen vapaa-ajan asukkaiden edunvalvojaksi ja aloitteiden tekijäksi.	<ul style="list-style-type: none"> * hanketoiminta * kaupunki * aluejohtokunta * Päijät-Hämeen kylät ry * Nastola-seura 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 45	Nellitoimijat	Aikataulu
Kyläyhdistysten ja vastaavien asuinalueiden järjestöjen toimintaedellytyksiä lisätään uusilla yhteistyömuodoilla ja sopimuksellisuuden voimin.	<ul style="list-style-type: none"> * maaseutuhankkeet * alueiden yhdistykset * aluejohtokunta * Lahden seurakuntayhtymä 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>
Toimenpide 46	Nellitoimijat	Aikataulu
Osallistutaan vuosittain Avoimet kylät -tapahtumaan ja vuonna 2017 Avoimet kisakylät sekä Suomi 100 vuotta -tapahtumaketjun rakentamiseen sekä sataman kylämarkkinoille.	<ul style="list-style-type: none"> * maaseutuhanke * aluejohtokunta * yhdistykset * Nastola-seura * Päijät-Hämeen liitto 	<p>Heti</p> <p>1-2 vuotta</p> <p>Jatkuva</p>

Toimenpide 47	Nellitoimijat	Aikataulu
Yhdistykset ja järjestöt tehostavat kylä- ja seurantalojen ja asukastupien sekä seurakunnan tilojen käyttöä niin, että käyttö on säännöllistä ja alueen ihmisiä palvelevaa.	<ul style="list-style-type: none"> * yhdistykset, järjestöt * kiinteistöjen omistajat * hanketoiminta * Lahden seurakuntayhtymä 	<p style="text-align: center;">Heti</p> <p style="text-align: center;">1-2 vuotta</p> <p style="text-align: center;">Jatkuva</p>
Toimenpide 48	Nellitoimijat	Aika-
Päättäjien ja työntekijöiden jalkautuminen maaseutualueen kohteisiin ja arkipäivään tutustuminen organisoidaan uusilla tavoilla.	<ul style="list-style-type: none"> * toimialat * aluejohtokunta * järjestöt 	<p style="text-align: center;">Heti</p> <p style="text-align: center;">1-2 vuotta</p> <p style="text-align: center;">Jatkuva</p>
Toimenpide 49	Nellitoimijat	Aikataulu
Asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia lisätään maaseutualueilla kehittämällä ja hyödyntämällä sähköisiä osallistumismahdollisuuksia, esim. suunnitelmien kommentointi ja asukaskyselyt.	<ul style="list-style-type: none"> * tekninen ja ympäristötoimiala * Porukka-sovellus * Idearumpu, e-palaute, Lahen D * osallisuustyöryhmä * aluejohtokunta 	<p style="text-align: center;">Heti</p> <p style="text-align: center;">1-2 vuotta</p> <p style="text-align: center;">Jatkuva</p>
Toimenpide 50	Nellitoimijat	Aikataulu
Lahden nuorisovaltuuston toimintaan ohjataan resursseja ja sen toiminnasta tiedotetaan erityisesti maaseutualueella.	<ul style="list-style-type: none"> * nuorisopalvelut * Lahden nuorisovaltuusto, yhdistykset * aluejohtokunta 	<p style="text-align: center;">Heti</p> <p style="text-align: center;">1-2 vuotta</p> <p style="text-align: center;">Jatkuva</p>
Toimenpide 51	Nellitoimijat	Aikataulu
Päätöksentekoon vaikuttaminen jo suunnittelu- vaiheessa vakiinnutetaan kaupungin maaseutu- alueiden toimintatavaksi; esimerkkinä maaseu- tupoliittisen ohjelman päivittäminen.	<ul style="list-style-type: none"> * kaupunki, toimialat * aluejohtokunta * Nastola-seura 	<p style="text-align: center;">Heti</p> <p style="text-align: center;">1-2 vuotta</p> <p style="text-align: center;">Jatkuva</p>
Toimenpide 52	Nellitoimijat	Aikataulu
Maaseutuvaikutusten arviointi (MVA) otetaan maaseutusunnittelun työkaluksi. Maaseutu- asiantuntijaverkostoa käytetään toiminnan tueksi.	<ul style="list-style-type: none"> * kaupunki * aluejohtokunta * Leader 	<p style="text-align: center;">Heti</p> <p style="text-align: center;">1-2 vuotta</p> <p style="text-align: center;">Jatkuva</p>

NELLIN TO-DO -LISTA 2017–2020

TYÖNJAKO KAUPUNGIN, KANSALAI- TOIMIJOIDEN JA HANKETOIMINNAN KESKEN:

KAUPUNKI:

* ASUMINEN JA YMPÄRISTÖ

Kaupunki tukee päätöksillään Lahden maaseutualueiden asumismahdollisuuksia kaavoittamalla ohjaavasti ja joustavasti. Se tukee maaseudun digitalisointiin liittyviä toimenpiteitä kaikin mahdollisin keinoin; maaseudun laajakaistahanke kärjessä. Kaupunki toimii strategiansa mukaan aktiivisesti ympäristöön ja infrastruktuuriin liittyvissä kehittämistoimissa tasapuolisesti myös maaseutualueillaan.

* ELINKEINOT JA PALVELUT

Kaupunki arvostaa maaseutualueensa ominaispiirteitä, sen teollisuusperinnettä ja tukee yritystoiminnan kehittämistä maaseutualueella mm. lupakäytäntöihin ja kaavoitukseen liittyvissä asioissa. Maaseudun logistisia liikenteellisiä yhteyksiä käytetään hyväksi alueen yrityssijoittumiseen liittyvässä markkinoinnissa. Uusia palveluja ja toimintamuotoja kehitetään maaseutualueiden tarpeet huomioiden, esim. kylien popup-palveluilla.

* YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTUMINEN

Alueellisen toimielimen toimintaa kehitetään osana alueiden lähidemokratian keinona Lahden kaupungissa. Maaseutuvaikutusten arviointi ennakoivana arviointina käynnistetään säännöllisenä osana kaupungin päätöksentekoa. Kaupungin strategiatyössä maaseutualueella on rikastava osansa koko kaupungin kilpailukyvyyn kannalta.

YHDISTYKSET, JÄRJESTÖT, KANSALAISET:

Kansalaiset ottavat vastuuta oman asuinalueensa sekä maaseutualueensa kehittämisestä. Yhdistykset ja järjestöt tukevat paikallisen kehittämisen edellytyksiä tarjoamalla ja tehostamalla kansalaistoimintaa. Kyläyhteisöjä aktivoidaan mm. hanketoiminnan ja informaationa jakamisen keinoin.

Kyläyhdistykset ja muut alueen edunvalvontaa harjoittavat yhteisöt laativat kylä- ja asuin-alue suunnitelmiaan yhteistyössä aluejohtokunnan ja maaseutuhankkeiden kanssa.

HANKETOIMINTA, LEADER:

Lahden maaseutualueelle räätälöidään hankkeita paikallisen kehittämisen periaatteilla. Kaupunki on mukana Leader-hankkeissa myöntämällä tarpeen mukaan hankkeille välirahoitusta. Leader-toimintaa maaseutumaisissa kaupunginosissa kehitetään suunnitelmalla ja hakemalla yhteisöllisiä hankkeita myös kantakaupunkialueille.

MAASEUTUOHJELMAAN LIITTYVÄT DOKUMENTIT

Asiakirjat, tutkimukset, selvitykset:

Lahden kaupungin strategia

Lahti-Nastola. Yhdistymissopimus 15.12.2014 Lahden alueen kuntajaon jatkoselvitys. VVM 2014.

Palveluiden sijainti, pohjavesialueet, maisemalliset arvot. Tulevaisuus selvitys / LAMK ympäristöala talvi 2015.

Mahdollisuuksien maaseutu. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2014 - 2020. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä 9/2014.

Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014. Maakuntakaavaehdotus. Päijät-Hämeen liitto 2015.

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Voimistuvat kylät – vahvistuvat lähiyhteisöt. Paikallisen kehittämisen ohjelman toimenpiteet vuosille 2014 - 2020. Suomen Kylätoiminta ry 2014.

LEADER-ryhmän valtakunnallinen ohjelma

Kansalaismielipiteet, asiantuntijalausunnat:

* Yhdistystapaamiset ja -tilaisuudet, syksy 2015 ja kevät 2016.

* Kyläyhdistysten jäsenten ja asiantuntijoiden haastattelut, syksy 2015 ja kevät 2016.

* Kyläsuunnitteluprosessit: Uusikylä, Villähde 2014-2015.

* Sähköinen kyläkysely yhdistysaktiiveilta, maaliskuu 2016.

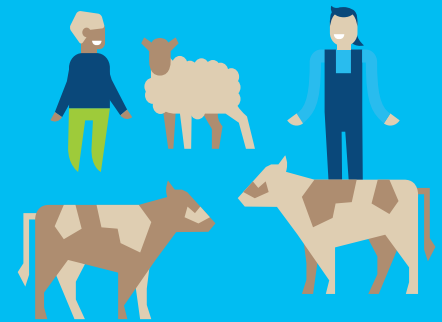
* Ruuhijärven kyläkävely. Löytöretkiä Päijät-Hämeen kuntiin 2012.

* Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän asiantuntijahaastattelut, syksy 2015 ja kevät 2016.

* Nastolan aluejohtokunnan työpaja ja Kerro pois -tilaisuudet, kevät-syksy 2016.

* Päijät-Hämeen maaseutuhallinto, maaseutuasiamies, syksy 2016

* Lausunnot: Nastolan Teollisuusryhmä, Päijät-Hämeen Yrittäjät ry, Nastolan Yrittäjät ry, Villähteen nuorisoseura ry, Nastola-seura ry, Lahden seurakuntayhtymä, Lahden tekninen ja ympäristötoimiala, Lahden sivistystoimiala, Lahden nuorisovaltuusto, Vammaisneuvosto, Vanhusneuvosto, Wellamo-opisto, syksy 2016

Lahden maaseutupoliittinen ohjelma 2017-2020 NELLI

on laadittu Eteläisen
Päijät-Hämeen kehittämis-
yhdistys ry:n Kyläaktivoinnin
kehittämishankkeen voimin.

Hanketta koordinoi
projektipäällikkö Timo Taulo.

Ohjelmatyöskentelyyn
osallistuivat Nastolan
aluejohtokunta,
EKP:n työryhmä,
aluekoordinaattori
Tia Mäkinen ja
Nastolan maaseutu
elinvoimaiseksi -hanke 2016,
projektipäällikkö
Mari Brunou.

WWW.LAHTI.FI